

Jag-begreppets innehåll

av Svāmī Sadānanda dāsa

Kommentarer som fotnoter av Katrin Stamm,
baserade på Walther Eidlitz böcker:

Kṛṣṇa-Caitanya¹,
Sein Leben und Seine Lehre, Uppsala 1968;
Der Sinn des Lebens²,
Freiburg im Breisgau 1974

till svenska och © Kid Samuelsson 2006

¹ Kṛṣṇa-Caitanya, Indiens dolda skatt, Hans Liv och Hans Lära, internet, sadananda.com, Kid Samuelsson 2003.

² Livets mening och mål i indisk tankevärld, internet, sadananda.com, Kid Samuelsson 2003 samt Sthlm 1972.

Jag-begreppets innehåll

- a** = ātmā
b = inre hölje
c = yttre hölje
A = Paramātmā³

1. Den helt primitiva människan:

$$\text{bc} = \text{jag}$$

2. Människan har förstått, att hon består av de båda delarna **b** och **c**:

$$\text{b} + \text{c} = \text{jag}$$

3. Här skiljer människan på sitt psykiska och fysiska organ.
Vid döden behålls **b**; **b** blir idealiserat, benämns själ, ska bestå i evighet, med eller utan en (**c**)-kropp.
Jfr judendom, kristendom, islam och talet om individuell odödlighet:

$$\text{b} + (\text{c}) = \text{jag}$$

-
4. Vederbörande har hört, att förutom det, som han naturligt uppfattar som sitt **bc-jag**, även finns en **ātmā – a**.
Nu är det avgörande, om han besitter sat-vāsanā-s⁴ och a-prākṛta (guṇa-fri)-sukṛti⁵ eller ej. Från och med denna nivå finns möjligheten till śraddhā.⁶

$$\text{a} + \text{bc} = \text{jag}$$

³ ātmā: Det individuella eviga självet; äger den latent möjligheten – om det befrias från okunnighet och erhåller bhakti av en bhakta – att känna sig själv och de egna höljen samt känna och tjäna Gud. Det består av en gnista av rent, obetingat Vara, rent Medvetande och transcendental Glädje (sat-cit-ānanda).

Inre hölje: Förgänglig finmateriell kropp, bestående av handlings- och kunskaps-sinnen; prāṇa: livskraft; cittam: passivt, receptivt medvetande (förmågan, att uppleva något); manas: begär (beredskap att uppleva något); buddhi: förnuft, intellekt (förmågan att lära känna upplevelsens objekt); ahaṁkāra: jag-görare, personlighet (den grund som möjliggör en jag-känsla).

Yttre hölje: Förgänglig grovmateriell kropp; handlings- och kunskaps-organ; prāṇa: livskraft.

Paramātmā: Det högsta eviga Självet, Ātmā-n över alla ātmā-s (kännaren av alla ātmā-s och deras höljen; bestående av fullheten av rent Vara, ren Kunskap och ren Glädje; en delaspekt av den Ene, personlige Guden; det ”stilla Vittnet” och ātmā-n’s evige Vän, som åtföljer ātmā-n på dennes resa genom olika födelser).

⁴ Sattva-artade/dygderika intryck i det receptiva medvetandet (cittam), uppkomna av strävandet efter gradvis befrielse under tidigare liv på karma- och jñāna-yoga-s’ vägar, vilka sporrar till ett bemödande om kunskap om sanningen och uppnående av frid och renhet, och slutligen till befrielse från återfödelsekretslopp.

⁵ Sukṛti: Summan av alla sat-vāsanā-s eller karmas upplyftande följder. A-prākṛta, dvs. bhakti-vāsanā-s, intryck i cittam, som stammar från tjänande på den första nivån av bhakti, dvs. kärleksfullt, kunskapsrikt Guds-tjänande som väg och mål.

⁶ Inre visshet att ett bestämt tanke- och handlingssätt för mig närmare det som jag betraktar som mitt levnadsmål.

Tāmasika-śraddhā: åsikten att ett handlande som står i motsats till det som Śāstram-s påbjuder för mig närmare mitt levnadsmål. Rājasika-śraddhā: åsikten att ett rastlöst uppfyllande av mina plikter som människa för mig närmare mitt levnadsmål. Sāttvika-śraddhā: åsikten att en klar kunskap om ātmā-n (Paramātmā och Brahma) för mig närmare mitt levnadsmål. Nirguṇa-śraddhā: åsikten att det kärleksfulla, tjänande, kunskapsrika Guds-tjänandet, utan förväntan om egen lycka, för mig närmare mitt levnadsmål.

5. Vederbörande har hört, att **ātmā-n – a** och **b** och **c** tillsammans utgör hans väsen, och att dess existens garanteras av **A**.

$$A + \textcircled{a + b + c}$$

6. Vederbörande har förstått, att den fysiska kroppen **c** kan finnas där (+) eller inte finnas där, kan förändras, läggas av, förvärvas på nytt (-), men förmår inte skilja **ātmā-n – a** från sitt psyke **b**.

$$A + \textcircled{a + b} \quad +/ - c$$

7. Vederbörande har teoretiskt begripit, att **ātmā-n** är skild från psyket och kan existera utan psyke och kropp.

$$A + (a) \quad +/ - b \quad +/ - c$$

Nivåerna 4 – 7 är de som gäller för *sādhaka-s*⁷.

På den 7:e nivån har vederbörande *jñāna*⁸, men ännu inte *vijñāna*⁹.

8. **Ātmā-n** i vederbörande har vaknat till kunskap om sig själv och sin förbindelse med **A**; **b** och **c** finns visserligen fortfarande där, men han betraktar dem och förloppen i dem som något honom i grunden främmande. Nu är **ātmā-n** en ointresserad och oengagerad åskådare eller *sākṣī* eller *kṣetra-jñā*¹⁰ till förloppen i **b** och **c**.

Detta är tillståndet för den som är mukta¹¹, som fortfarande har kvar de båda höljena. Man kallar honom en *jīvan-mukta*, dvs en **ātmā** som nu är fri från ovetande och vars närvaro i de båda höljena skänker dessa liv och medvetande (*jīvayati* = han ger liv).

$$A + (a) \quad +/ - [b + c]$$

- 9.a) Den fria **ātmā-n** lämnar höljet.

$$A + (a) \rightarrow$$

⁷ De, som följer de i Śāstram-s, hinduernas Uppenbarelseurkunder, föreskrivna disciplinerna.

⁸ Teoretisk *ātmā*-, *Paramātmā*- och *Brahma*-kunskap (i enlighet med de tidigare nämnda yoga-vägarna).

⁹ Kunskap och erfarenhet.

¹⁰ Fältkännare. "Fältet" är *ātmā-n*'s inre och yttre höljen.

¹¹ Befriad.

9.b) Den mukta, som var en jñānī¹², erfar sin kvalitativa identitet med det ogestaltade Absoluta och kan i detta förlora identiteten med sig själv. Jñānī-n's mål var tryggheten i det gestaltlösa Brahma¹³, i vilket ingen līlā-śakti¹⁴ kommer till uttryck.

(a) > Brahma

9.c) Den Ātmā, som gick bhakti-vägen, erhåller av cit¹⁵ bestående **b** och **c**. Dessa **b** och **c** är till sin substans inte skilda från ātmā-n och bildar tillsammans med ātmā-n en äkta enhet.

Således omfattar ātmā-n's äkta jag-begrepp:

(a + b + c)

Förloppen i **b** och **c** tycks likna förloppen i **b** och **c**, men medan de i **b** och **c** är motivlösa och har sin grund i Guds-kunskap, är de i **b** och **c** pragmatiska och har sin grund i ovetenhet om ātmā-n och Gud.

a + b + c har del i Bhagavān's¹⁶ väsen och i Hans līlā. Arten av **b** och **c** avgörs av arten av den sthāyī-bhāva¹⁷, som från och med nivå **5** i form av śradhā långsamt utvecklas till **9c**.

Om bhaktan från och med nivå **5** i en blandning av jñāna och bhakti har inriktat sig på Paramātmā = Viṣṇu, förblir **A** till nivå **9a** och ātmā-n + **b** + **c** tar senare del i Nārāyaṇa-Viṣṇu's¹⁸ līlā.

Men om ātmā-n i en allt annat uteslutande bhakti har inriktat sig på Bhagavān, då beträder Bhagavān den genom bhakti beredda hjärtelotusen genom örat och **A** (Paramātmā-n) integrerar i Bhagavān.

¹² Den som gick jñāna-yoga's väg, kunskapens yoga.

¹³ Den personlige Gudens utstrålning (Bhagavān; se not 16). Av tid och rum obegränsat Vara (sat), helt bestående av ren Kunskap (cit) och ren Glädje (ānanda), utan uttryck av kraft (śakti), ett evigt stilla Vara, ett "Det", formlost, gestaltlost, inaktivt. Detta uttryckslösa rena Vara är helt Kunskap men utan Kunskapens objekt och subjekt.

¹⁴ Guds kraft, som gestaltar Hans Gudomliga lek.

¹⁵ Ren Kunskap.

¹⁶ Den i sig Själv grundade Bhagavān är av tid och rum obegränsat Vara (sat), helt bestående av ren Kunskap (cit) och ren Glädje (ānanda), Han är gestaltad, med uttryck för den oändliga fullheten av Hans Egen, den till Honom hörande kraften (cit-śakti), dock utan att ha någon direkt förbindelse med världarna av tid och rum.

¹⁷ En av ātmā-n's individuella karaktär bestämd, helt personlig bestående relation till Gud, en evig oföränderlig prīti (kärlek, vänskap, hjärtlighet till Honom, Bhagavān), som helt har blivit till ett med personlighetens väsen. Till att börja med handlar det om en enhet mellan prīti-n och den empiriska personligheten, alltså en enhet mellan prīti-n och medvetandet och det omedvetna. Gradvis blir sthāyī-bhāva-n till en enhet mellan prīti-n och den evige ātmā-n.

¹⁸ När, i Bhagavān, Hans allmakt och Guds-majestät (aiśvarya) dominerar, uppenbarar Hans sig som Nārāyaṇa.